

UCHWAŁA NR XXIV/159/2026
RADY GMINY PARYSÓW

z dnia 30 kwietnia 2026 r.

w sprawie stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) Rada Gminy Parysów uchwala, co następuje:

§ 1. Rada Gminy Parysów wyraża stanowisko w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Stanowisko, o którym mowa w § 1, kieruje się do:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesa Rady Ministrów,
- 3) Ministra Rodziny i Polityki Społecznej,
- 4) Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej,
- 7) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z terenu Województwa Mazowieckiego,
- 8) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej,
- 9) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z terenu Województwa Mazowieckiego,
- 10) Samorządów gminnych z terenu Województwa Mazowieckiego,
- 11) Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 12) Unii Miasteczek Polskich,
- 13) Związku Miast Polskich.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Parysów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STANOWISKO

w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat Zgodnie z art. 61 ust. 1-3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 1214):

1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniac domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniac domu ponosi pełną odpłatność.

2. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniac domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
 - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
 - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym, że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

2a. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wносить osoby niewymienione w ust. 2.

3. W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a, z obowiązku opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, ustalonego w decyzji lub umowie, o której mowa w art. 103 ust. 2, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Wydatki gminy podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Przepis art.104 ust. 3-8 stosuje się odpowiednio. W oparciu o art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa na:

- 1) osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej;
- 2) spadkobiercy osoby, która korzystała ze świadczeń z pomocy społecznej – z masy spadkowej;
- 3) małżonku, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej - jedynie w przypadku, gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.

Powyższe było już częściowo przedmiotem rozważań w odpowiedzi na interpelację nr 875 w sprawie zmian w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej i możliwości egzekwowania tych opłat, udzielonej przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Pana Marcina Zielenieckiego z dnia 3 stycznia 2020 r. zgodnie z przyjętym w niej stanowiskiem przepisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają gminie, która poniosła koszty związane z pobytem mieszkańca w domu pomocy społecznej wystąpienie o zwrot wydatków, jakie poniosła z tego tytułu, z masy spadkowej spadkobiercy mieszkańca domu pomocy społecznej lub członka rodziny zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, pod warunkiem, że spadkobierca przyjmie spadek i tylko w sytuacji gdy spadkodawca był

zobowiązany do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, a z tego obowiązku się nie wywiązywał.

Niestety przepis art. 96 ust. 1 nie upoważnia gminy do dochodzenia zwrotu wydatków, jakie poniosła w sytuacji, gdy opłata wnoszona przez mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej, tj. 70% jego dochodu nie wystarczała na pokrycie miesięcznego kosztu utrzymania.

Art.96. ust. 1 nie daje zatem możliwości wystąpienia o zwrot kwoty różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca. Ta kwestia w ocenie Rady Gminy Parysów wymaga jednak uregulowania. Częsta praktyką, jaka zdarza się w naszej Gminie, ale i w innych gminach jest sytuacja, gdy osoba kierowana do domu pomocy społecznej posiada niewielki dochód, jednakże sumiennie wpłaca ustawowe 70% dochodu na pokrycie miesięcznego kosztu utrzymania, natomiast pozostałą część brakującej kwoty dopłaca gmina, która to różnica w odniesieniu do aktualnej stawki pobytu w DPS stanowi istotne obciążenie dla budżetu gminy. Na tę sytuację często nakłada się również fakt, że osoba skierowana do DPS przebywa w tym miejscu kilka, kilkanaście a nawet 20 lat. Podopieczni kierowani do domu pomocy społecznej bardzo często są samotni, ale dysponują własnym majątkiem np. w postaci gospodarstwa rolnego, który to w oparciu o aktualne przepisy prawa poza sporadyczną darowizną na rzecz gminy, przechodzi na dalszych spadkobierców nie partycypujących w kosztach utrzymania podopiecznego.

Dla zobrazowania skali wydatków, jakie ponosi gmina pokrywając koszty pobytu osoby przebywającej w DPS, która płaci 70% ze swojego dochodu kosztów pobytu, niżej przedstawiamy średnie roczne wydatki gminy na jednego pensjonariusza. Średni, roczny koszt pobytu pensjonariusza w publicznym DPS w 2025 r. wyniósł 57 945,72 zł.

W przypadku Gminy Parysów dopłata do 8 pensjonariuszy w DPS w roku 2025 wyniosła 376 647,00 zł.

Mając powyższe na uwadze Rada Gminy Parysów apeluje o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmian w prawie polegających np. na umożliwieniu dochodzenia zapłaconej różnicy miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS z masy spadkowej mieszkańca DPS niezależnie od tego, czy wywiązał on się z pokrywania tego kosztu w postaci przekazywania 70% swojego dochodu.

Uzasadnienie

Domy pomocy społecznej stanowią istotny element systemu wsparcia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, które wymagają całodobowej opieki. Koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej przewyższa jednak w większości przypadków kwotę, jaką może on samodzielnie pokryć – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba zobowiązana przeznacza maksymalnie 70% swojego dochodu na odpłatność za pobyt. W konsekwencji pozostałą część kosztów zobowiązana jest ponosić gmina, z której dana osoba została skierowana. W praktyce oznacza to znaczne i długotrwałe obciążenie budżetów gminnych.

Obecnie obowiązujące przepisy (art. 96 ustawy o pomocy społecznej) przewidują możliwość dochodzenia od osób zobowiązanych lub z masy spadkowej wyłącznie tych wydatków, które związane są z niewywiązywaniem się przez zobowiązanego z obowiązku wniesienia opłaty. Brak jest natomiast podstaw prawnych do dochodzenia od spadkobierców zwrotu różnicy pomiędzy średnim kosztem pobytu w domu pomocy społecznej, a wpłacaną przez mieszkańca kwotą 70% dochodu. Powoduje to sytuacje, w których osoba przebywająca w domu pomocy społecznej, mimo że często posiada majątek (np. gospodarstwo rolne, nieruchomości), korzysta z finansowania przez gminę, a w chwili śmierci cały majątek przechodzi na spadkobierców. Gmina, która ponosiła wydatki sięgające setek tysięcy złotych, nie ma prawnej możliwości odzyskania tych środków, mimo że realnie zostały one wydatkowane w interesie mieszkańca i jego rodziny.

W opinii Rady Gminy Parysów brak takich rozwiązań prawnych stanowi istotną lukę systemową, która prowadzi do nieuzasadnionego przerzucania ciężaru finansowego na gminy i ich mieszkańców, podczas gdy spadkobiercy korzystają z majątku pozostawionego przez osoby, których pobyt w DPS został częściowo sfinansowany ze środków publicznych.

Mając powyższe na względzie, podjęcie niniejszej uchwały i skierowanie stanowiska do najwyższych organów państwa oraz organizacji samorządowych jest zasadne. Celem uchwały jest zainicjowanie zmian legislacyjnych, które pozwolą gminom dochodzić zwrotu wydatków ponoszonych na dopłatę do kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej, także z masy spadkowej, niezależnie od tego, czy mieszkaniec wywiązywał się z obowiązku uiszczania 70% swojego dochodu.

Przyjęcie uchwały leży w interesie zarówno Gminy Parysów, jak i innych gmin w Polsce, które borykają się z podobnymi trudnościami finansowymi wynikającymi z niedoskonałości obecnie obowiązujących przepisów.